

HABRUTA NIGHT

TUESDAY | 9•10•19 | 9 PM
SHAARE ZION

**Tonight's learning is dedicated
In Memory of Rabbi Aharon Haim (Ron) Ben Carol Ruchama**

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

Design: mdkgraphicdesign@gmail.com

“

Week 30

Topic:

LAWS OF SPEAKING THE TRUTH

”

TOPIC DISCUSSION

The importance of speaking the truth.

Is it prohibited to listen to falsehood?

When is lying permitted?

How significant it is for children to be taught not to lie.

Are “white lies” prohibited?

THE QUESTION OF THE DAY:

If one wants to get what he deserves but will not be able to without lying, is he allowed to lie?

For example: someone wrote me a check and I lost it, can I write myself out another check, without telling him?

סוטה מב.

עד לזמן שני עקבה דמנחם טעויות
 ריבויין הן כרבי ישמעאל דאמר
 לשונות כפולין הן זרם מאי אמר ר'
 חייה זר אצא נאמר כאן נגישה
 ונאמר להלן נגישה ונגש משה אל
 הערפל מה לשם לשון הקודש אף
 כאן לשון הקודש¹⁰ מסתברא דלא
 ופקדו שרי צבאות זראש העם ואחרי
 כן ונגש הכהן ודבר אל העם צמר
 דמתקן להון הוא משמע לון:
סגן הא אמרינן צנסהדרין פרק
 כהו גדול (דף ע"ג) כשהוא מנחם אחרים

וּגְלִמּוּדָה גּוֹלָה וְסוּרָה וְגו' א"ר ירמיה בר אבא
 ארבע ביותות אין מקבלות פני שכינה כת
 ליצים וכת הניפים וכת שקרים⁸ וכת מספרי
 לשון הרע כת ליצים דכתיב⁹ משך ידו את
 לוֹצְצִים כַּת הַנִּיפִים דְכָתוּב¹⁰ כִּי לֹא לְפָנָיו חֲנֹף
 יבא כַת שְׁקָרִים¹¹ דְכָתוּב¹² דוּבַר שְׁקָרִים לֹא יִבּוֹן
 לְנֶגְדַי עֵינָי כַת מַסְפְּרֵי לְשׁוֹן הָרַע דְכָתוּב¹³ כִּי
 לֹא אֵל חֲפֹץ רָשָׁע אַתָּה לֹא יִגוּרְךָ רַע¹⁴ צְדִיק
 אַתָּה ה' לֹא יִגוּר בְּמִגּוּרְךָ רַע—
 הדרן עלך אלו נאמרינן

ז היה נביא עודד שמו והוכיחם
 י: ישראל ואמר להם צחמת ה'
 בני יהודה נתנס צידכם והכיתם
 ס לאין מרפא ועמה אחס אומרים
 וז אוחס לעבדים שמעוני והשיבו
 השביה וגו'¹⁵: אבא בושא. כל
 ושלים שבהם שאין יכולין לילך
 גליהם: צהלת סופים. אף סוסים
 וי צהלה בלשון המקרא: קאגסין.
 לות: הגפת תריסין. מניפין
 גרין ומדבקין המריסין זה סמוך
 : כדי שינקשו זה על זה והקול
 יין רחל רמז אמת יל צנוחה.

Another Amoraic statement concerning flatterers:

— אַרְבַּע בִּיתוֹת אֵין מְקַבְּלוֹת פְּנֵי שְׂכִינָה פְּנֵי שְׂכִינָה — R' Yirmiyah bar Abba said: — אָמַר רְבִי יִרְמְיָה בַר אֲבָא
Four classes of sinners do not receive the Divine Presence: ^[8] **— כַּת לִיצִים** — **the class of**
scuffers, the class of liars, the class of flatterers, and the class of those who speak lashon hara. ^[9]

R' Yirmiyah bar Abba expounds his statement:

EILU NE'EMARIN CHAPTER SEVEN SOTAH

42a

The class of scoffers does not receive the Divine Presence, as it is written: ^[10] *He withdrew His hand from scoffers.* „כִּי” — **כַּת הַנִּיפִים דְכָתוּב**, „משך ידו את־לִיצִים”
The class of flatterers does not receive the Divine Presence, as it is written: ^[11] *for before Him no flatterer shall come.* — **לֹא לְפָנָיו חֲנֹף יָבוֹא** — **כַּת שְׁקָרִים דְכָתוּב**, „דְבַר שְׁקָרִים לֹא־יִבּוֹן”
The class of liars does not receive the Divine Presence, as it is written: ^[12] *one who tells lies shall not be established before My eyes.* — **לְנֶגְדַי עֵינָי** — **כַּת מַסְפְּרֵי לְשׁוֹן הָרַע דְכָתוּב**, „כִּי לֹא”
The class of those who speak lashon hara does not receive the Divine Presence, as it is written: ^[13] *For You are not a God Who desires wickedness; evil cannot abide with You,* — **צְדִיק אַתָּה ה' לֹא יִגוּר בְּמִגּוּרְךָ רַע** — which means: ^[14] **You, Hashem, are righteous; therefore evil cannot dwell in Your abode.**

There are 4 different places where the Torah speaks about lying:

שמות (כג-ז)

עד מדבר־שֶׁקֶר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל־תִּהְיוּג כִּי לֹא־אֲצַדִּיק
רָשָׁע: עה וְשָׁחַד לֹא תִקַּח כִּי הַשָּׁחַד יַעֲוֶר פְּקָחִים וַיִּסְלַף

"From falsehood one should distance."

ויקרא (יט-יא)

אֱלֹהֵיכֶם: יא לֹא תִגְנוּבוּ וְלֹא־תִכְחָשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ
בְּעֵמִיתוֹ: יב וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לְשֶׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם

"One should not lie to his friend or swear in the name of God falsely."

תהלים (קא-ז)

יִשְׁרָתְנִי: ז לֹא־יֵשֵׁב בְּקִרְבִּי בֵּיתִי עֲשֵׂה רְמִיָּה דְבַר שֶׁקֶרִים לֹא־יִפּוֹן לְנֶגְדִי
עֵינָי: ח לְבַקְרִים אֲצַמִּית כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לְחִבְרִית מְעִיר־יְהוָה כָּל־פְּעֻלֵי

"Words of lies shall not be placed opposite my eyes."

ירמיה (ט-ד)

ד וְאִישׁ בְּרַעְיָהוּ יִהְיֶה לּוֹ וְאָמַת לֹא יִדְבְּרוּ
לְמַדּוֹ לְשׁוֹנָם דְּבַר־שֶׁקֶר הֵעִוָה גְּלֹאוֹ:

"They taught their tongue to speak falsehood."

סוכה מו:

ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו וא"ר
זירא לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך
מידי ולא יהיב ליה משום דאתי לאגמוריה
שיקרא (א) שנא' (ב) למדו לשונם דבר שקר

Another statement by the same Amora:

— A person should not say to a child, "I will give you something," and then not give it to him, — and then not give it to him, — because he thereby teaches him to lie, — as it is stated: *they train their tongue to speak falsehood.*^[16]

Question: why is it only an issue of your child learning to lie; shouldn't it be a problem that false words came out of your mouth?

התעוררות התשובה

שקר תמיד קשה דלמנה ל"י לומר שירגיל עלמנו על להציל תיפוק ליה שאומר עתה שקר ועוצר על שארית ישראל לא ידברו כזו אללא ודאי דעכשיו הוא אומר ל"י צהיתר נשום שאין יכול להקנות לו הלולב נשום דהוא צעני לכס וג"כ אינו יכול ליתן לו צקתם נשום מלאת חינוך שידע תקטן שלריכין להיות לכס ואין האיסור לומר לו כן רק נשום השרגל וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל דף דמוחר להחנהג עם הרמאי צערמה נשום ועם עקש תחפל נ"י כשהוא תמיד בין הרמאים אם תמיד יתנהג עונה צערמה וצחרמית ירגיל את עלמנו להיות ג"כ רמאי אי"כ מהר וזה ה"כ אף שזנו הדין יכול לשקר עתה להתייבוק נשום חינוך נ"י נשום השרגל חסור.

הגמרא ואומר ר"ז לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה משום דאסקור לאגמוריה שקרא שכלומר למדו לשונם לדבר שקר, וקאי למדו לשונם על הגדול שזרגיל עלמנו לדבר שקר הגם שעתה עושה צהיתר לש"ש נשום הנלמה נ"י ע"ז ירגיל עלמנו לדבר שקר גמור וזה מיושב דקדוק עלום דאזנרינן בגמרא לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה משום דאסקור לאגמוריה שקרא והיינו שירגיל עלמנו צסקר דקשה נמי לני ירגיל צסקר אם החשב שירגיל את התינוק צסקר קשה דלמנה לא קאמרה הגמרא נשום שהיא עלמנו נשקר ואי דאמ"נ דקאי על עלמנו שירגיל את עלמנו לדבר

Even if you intend to do it for the right reason; for example, you want to get your son excited for the Mitzvah of Lulav, so you say you will get him one and you don't end up getting him one. In the end, you are training your son that it is not that important to keep a word.

The *Pele Yoetz* writes that one should reward children that speak the truth and punish those who lie; it is very important.

DON'T BE THE JUDGE

ספר ויקרא – מצרע

יד / כט"מא

לֹא יִבָּא אִשְׂרָלוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת: לוֹ וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפָנָה אֶת־הַבַּיִת בְּמָרָם יִבָּא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִמָּאָה כָּל־אִשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֵא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:

רש"י

(לה) כנגע נראה לי בבית. אפילו תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברוך לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (תורת כהנים: גנפים פי"ב מ"ה). (לו) בטרם יבא הבהן. שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין עס תורת טומאה.

גור אריה

שאפילו חכם גמור. אין הטעם שאם יאמר 'נגע נראה לי בבית' יהיה כל שבבית טמא, דודאי אין טומאה של בית רק על פי כהן, אבל טעם הדבר [משום] 'דובר שקרים לא יכון' (תהלים קא, ז), דהא כל זמן שלא נזקק לו הבהן לאו נגע הוא (רש"י פסוק לו), ואיך יאמר 'נגע נראה לי בבית'.

When someone would see *tzaraat* in his house he would call the kohen and say "like" a *nega* I found in my house. Since without a kohen declaring a *nega* it is not *tammei*; it is untruthful to call it a *nega*.

מכות כד

Rav Safra was once praying *Shema* when a customer walked in and offered a price on the item. *Rav Safra* stayed silent, he thought *Rav Safra* was unhappy with the price, so he kept raising the offer. When *Rav Safra* was done he told the man, lets go back to the first offer. When you offered it to me in my mind I agreed to sell, I just wasn't able to talk; that's an honest person.

ודובר אמת בלבבו, כגון רב ספרא, שהיה לו חפץ אחר למכור ובא אחד לפניו בשעה שהיה קורא קריאת שמע ואמר לו תן לי החפץ בכך וכך דמים, ולא ענהו מפני שהיה קורא קריאת שמע, כסבור זה שלא היה רוצה ליתנו בדמים הללו והוסיף אמר תנהו לי בכך יותר, לאחר שסיים רב ספרא קריאת שמע אמר לו, טול החפץ בדמים שאמרת בראשונה שבאותן דמים היה דעתי ליתנם לך.

סנהדרין צו.

שהיו ליעקב כשנא למזרים הרי ר' ליה ור' א' שעמדו במזרים¹ הרי תמ"ח ומשיאלו ממזרים עד שנבנה בית ראשון ת"פ דכתיב (מלכים ב' ו') והי בשמיים שנה וארבע מאות שנה לנאח בני ישראל מארץ מצרים וגו' הרי תמק"ח ות"י שעמד בית ראשון² כדמוכחי קראי על פי חשבון שנות המלכים וע' דגלות צבל ות"כ שעמד בית שני³ הרי תמ"ק ותמק"ח הרי אלפים פחות קע"ב וקע"ב קודם השלמת ד' אלפים נחמד הבית ולכוף אותן קע"ב נשלמו שני אלפים תורה ואידי דאמר שני אלפים תהו קאמר שני אלפים תורה ולא שחללה תורה אחר שני אלפים. מ"ר: ושני ארבעים שנות המשיח. שלאחר שני אלפים תורה הוה דעו שינא משית ומחלה

דבי ר' יצחק כל מי שמר מרע משתולל עד הבריות אמר רבא מריש הוה אמינא ליבא קושטא בעלמא אמר לי⁴ ההוא מרבנן ורב טבות שמיה ואמרי לה רב טביומי שמיה דאי הוו יהבי ליה כל הללי דעלמא לא הוה משני בדבוריה זימנא חדא איקלעי להווא אתרא וקושטא שמיה ולא הוו משני בדיבוריהו ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה נסיבי איתתא מינהון והוו לי תרתין בנין מינה יומא חד הוה יתבא דביתהו וקא חייפא רישה אתאי שיבבתה טרפא אדשא סבר⁵ לאו אורח ארעא אמר⁶ לה ליתא הכא שכיבו ליה תרתין בנין אתו איניש דאתרא לקמיה אמרו ליה מאי האי אמר להו הכי הוה מעשה א"ל במטותא מינך פוק מאתרין ולא תגרי בהו מותנא בהנך איניש⁷ ר' ורמא. מ"ר: והגפן יתן פרוי.

איבא קושטא בעלמא. אין אדם עולם שדבר אמת תמיד: אמר לי ההוא מרבנן דאי הוו יהבי ליה כ"ף חללי דעלמא לא משני בדבוריה. לשקר ולאשתעי לי הכי זימנא חדא אקלעי להווא אתרא וקושטא שמיה: טרפא אבבא. שהיתה שואלת אותה: לאו אורח ארעא. לומר היכן היא הוחל וחיפ' רישה: ה"ג נערים יבנינו פני וקנים. כלומר ירספו ויבישו אותם: וקנים יעמדו בפני הנערים. לכנסם והיינו דלמרינן (בבב"ב ד' ט"ז): בעקבות המשיח מולפא יסגא: בת קמה באמה. לחרפה ולניישה: היוקר יעות. שלא יכבדו זה את זה יקר כבוד. ל"א היוקר⁸ יעות מכובד שנהן יהא עומתן ורמא. מ"ר: והגפן יתן פרוי.

— לִיבָא קוּשְׁטָא בְעֵלְמָא — At first I used to say that **there is no truth in the world** (i.e. there is no person who speaks only the truth). **אָמַר לִי** — and Rav Tavus was his name, **וְרַב טָבוֹת שְׁמִיה** — and some say that Rav Tavyomei was his name, **דְּאִי הוּוּ יְהִיבֵי לִיה בְּל חֲלָלֵי דְעֵלְמָא** — that even if they would give him all the riches in the world, **לֹא הֵוָה מְשַׁנֵּי בְּדִבּוּרֵיהּ**,^[26] He related the following story to me: **וְיָמְנָא חְדָא אִיקְלַעֵי לְהוּוָא אֲתָרָא** — Once, I visited a certain town **וְלֹא הוּוּ מְשַׁנֵּי בְּדִבּוּרֵיהוּ**^[27] [whose inhabitants] would not tell a lie, **וְלֹא הֵוָה מֵיית אִינִישׁ מֵהֵתָם בְּלֹא זִימְנִיָּה** — and none of the people from there died before his time.^[28] **וְנִסְיְבֵי אִיתְתָּא מִיְנְהוֹן** — I married a woman from among them, **וְהוּוּ לִי תְרִיתִין בְּנִין** — and I had two sons by her.

The narrative continues in the third person:

וְהוּוּ יְתִבָּא דְבֵיתָהּ וְקָא חֲיִיפָא רִישָׁא — One day, **הִיא הָיָה יוֹמָא חָד** — his wife^[29] was sitting and washing her hair.^[30] **וְאִתְּיָא שִׁיבְבַתָּהּ טְרַפָּא אֲדָשָׁא** — Her neighbor came and knocked on the door, asking to speak to her. **וְסָבַר לֹא אֲוֹרַח אֲרַעָא** — Thinking that it would not be proper to tell the neighbor that his wife was washing her hair, **אָמַר לָהּ** — he said to [the neighbor]: **לִיתָא הָכָא** — “She is not here.” **וְנִסְיְבֵי לִיה תְּרִיתִין בְּנִין** — Subsequently, his two sons died. **וְאִתְּוּ אִינִישֵׁי דְאֲתָרָא לְקַמְיָה אָמְרוּ לִיה** — The people of that town came to him and asked him: **מָאִי הָאִי** — “What is the reason for this?” **וְאָמְרוּ לִיה** — They said to him: **בְּמִטּוֹתָא מִינְךָ**^[31] — “We beg you, **וְלֹא תִגְרִי בְּהוּ מוֹתְנָא בְּהֵנָּךְ אִינִישֵׁי** — and do not incite death against these people!”^[32]

סימן שעא

Question: A woman was suing her brothers in court for a portion in her father's inheritance which according to secular law she is intitled to. The brothers wanted to forge a will stating in the name of her father that she is not intitled to it , in order to uphold torah law. Is it permitted or is that lying?

Answer: The rabbi brings a gemara which says that *Rabbi Yochanan* would push the witnesses to state that they saw the moon when they did not, just to withhold the embarrassment of the court system. So too, to uphold torah law it should be permitted.

Be very careful not to allow secular courts to find out, as it will cause a *Hillul Hashem*.

בת המורדת בדין תורה ותובעת ירושה מנחלת אביה בערכאות של גוים במקום שיש בנים יורשים, כי לפי דיניהם הבת לוקחת ירושה עם הבן, אי שרי לעשות שטר צוואה או מתנה בשקר מפי האב על שם הבנים היורשים בדין תורה, או אם יש בזה חשש מדבר שקר תרחק ואין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבריך, יורנו המורה לצדקה ושכרו כפול מן השמים?

ודאי שרי ואין בזה חשש שקר דאמרו חז"ל משנים מפני דרכי שלום, והא עדיפא להקים דגל התורה ואין לך שלום גדול מזה, ועוד יש להביא ראיה שר, יוחנן היה מלמדנו מאיימין העדים אע"פ שלא ראוהו יאמרו ראינו, נמצא כדי להפיס דעת הבריות שלא יהרהרו אחר בית דין המקדשים החודש אומרים לעדים שיעידו שקר וכל שכן בכהאי גוונא.

וגדולה מזו דכל שהם עושים בשביל תיקון העולם וגם כדי שלא להוציא לעז ולהרהר אחר מעשה בית דין אין לחוש משום שקר, אך ודאי צריך לשקול בפלס משפט העניינים ואין לעשות היתר זה בכל גוונא, וישימו יראת השם על פניהם ותחלת כל שלא יצא חלול השם שידעו ערכאות ששקרו שזה בזיון לבית דין.

False speech is also a terrible ailment that is very widespread among people, but it has various levels. There are people whose very profession is speaking falsehood. These are the ones who constantly concoct total fabrications from their imagination simply in order to generate conversation among people or so that they will be considered among the wise and as knowledgeable about many things.

There are others who are close to the level of the first group although they are not completely like them. These are the ones who fabricate details in their stories and conversations. It's not their actual profession to go around and concoct stories and happenings that never occurred and never will occur. However, when they come to recount some matter, they intersperse among their words whatever falsehood enter their mind and they accustom themselves to this practice until it becomes second nature to them. These are sort of liars whose words it is impossible to believe, since one cannot distinguish between truth and falsehood they contain. These people suffer because they have already ingrained this evil practice within themselves to their point, they can't speak the truth.

There are others that don't practice constantly but do not care to distance from it, and if it presents itself, they will say it. Many times, they will say a falsehood as a joke without evil intentions. All this is against the will of the creator. Hashem says distance from falsehood, to run away.

Hashem's signet is truth. If that's what he signs off on, imagine if you do the opposite, how abominable it must be to him.

The world stands on emet. When you lie, you are removing the foundation of the world. When you live by emet you are upholding the pillar of the world.

No reason to lengthen on this, since logic dictates that one should speak the truth.

והנה דבר שקר גם הוא חלי רע נתפשט מאד בבני אדם... יש בני אדם שאומנתם ממש הוא השקרנות הם הולכים ובודים מלבם כזבים גמורים למען הרבות שיחה בין הבריות או להחשב מן החכמים ויודעי דברים הרבה ועליהם נאמר "תועבת ה, שפתי שקר" (משלי יב, כב).

ויש אחרים קרובים להם במדרגה אע"פ שאינם כמוהם ממש, והם מכזבים בספוריהם ודיבוריהם, והיינו שאין אומנתם בכך ללכת ולבדות ספורים ומעשים אשר לא נבראו ולא יהיו, אבל בבואם לספר דבר מה יערבו בהם מן השקרים כמו שיעלה על רוחם ויתרגלו בזה עד ששב להם כמו טבע והם הם הבדאים אשר אי אפשר להאמין לדבריהם, "כך הוא ענשו של בדאי שאפילו אומר אמת אין שומעין לו" (סנהדרין פט,ב), שכבר הוטבעו בהם הרעה הזאת שלא יוכלו לצאת דבריהם נקיים מן הכזב מתוך פיהם.

ויש עוד אחרים שחלים קל מחלי הראשונים, והם אותם שאינם קבועים כל כך בשקר אלא שלא יחשו להתרחק ממנו ואם יזדמן להם יאמרוהו ופעמים רבות יאמרוהו דרך שחוק או כיוצא בזה בלא כוונה רעה, וכל זה הוא הפך רצון הבורא ברוך הוא ומדת חסידיהו הוא מה שכתוב (משלי יג,ב) "דבר שקר ישנא צדיק", והוא מה שהזהיר הכתוב מדבר שקר תרחק.

ותראה שלא אמר "משקר תשמר" אלא מדבר שקר "תרחק", להעיר אותנו על ההרחק הגדול והבריחה הרבה שצריך לברוח מזה, וכבר נאמר "שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית" (צפניה ג,ג), וחז"ל אמרו חותמו של הקב"ה הוא אמת ובודאי שאם האמת הוא מה שבחר בו הקדוש ברוך הוא לקחתו לחותם לו כמה יהיה הופכו מתעב לפניו.

אחד העמודים שהעולם עומד עליו הוא האמת אם כן מי שדובר שקר כאילו נוטל יסודו של עולם, וההפך מזה מי שזהיר באמת כאילו מקיים יסודו של עולם.

Someone who possesses this character trait is the shame of men and the disgrace of the nation. Behold, even among gentiles, whose mouth speak in vain and their right is false, have among them people that are very careful not to speak lies. This is because integrity sees and knows that it is a practice which is ugly, loathsome and abominable. This is the punishment of a liar- even if he says the truth people do not listen to him, for he has acquired a bad reputation as a liar, deceiver, and one in whose mouth nothing is straight. In the opposite sense, a person who speaks the truth acquires a good reputation, and even if sometimes he changes for the sake of peace and other similar circumstances, his words are heeded.

וכבר אמרו במדרש בדרך משל, דשקרא נסב לאתתא לפחתא וכל מה דארוח שקרא נסב לה פתתא, ואוי לו לדור שכך עלתה בימיו שהשקר נעשה כהתר בפרט בין הסוחרים, כנען בידו מאזני מרמה ומשקרים במשאם ומתנם באמרם כה וכה הקושט"י וכה וכה נתנו לי, ולא זו בלבד אלא שגם נשבעים שבועות חמורות על השקר וחושבים שזה בכלל חריצות וחריפות לידע להרויח, ואומרים שמי שאינה עושה כן בדורות אלו אינו אוכל לחם, ולן לחם שקרים ינעם להם, עד שבעוונתינו הרבים היינו חרפה לשכנינו שאומרים הגוים הדבר ידוע שישראל יעשו עולה וידברו כזב ולא ימצא בפיהם דבר אמת, או לנו לחלול השם ובודאי עושה אלה אינו רואה סימן ברכה, ואם יראה סימן ברכה לפי שעה מאחר שהוא עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו, ואם יהיה דרך רשעים צלחה יהיה עושר שמור לבעליו לרעתו ואחריתו יהיה נבל לעולם הבא יגרס בחצץ שניו וזרעו מבקש לחם כי בהתערב ממון של איסור עם ממון של התר בא זה ואבד את זה.

וכמעט השקר שמשקרים הסוחרים הוא שלא לצורך, שאם ירצה יכול לומר בכך וכך חפץ זה לא אוכל ליתן לפחות ודיו ומה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה ויגדל ענשו, ומי שהוא איש אמונות רב ברכות.

וראוי נקצוע כדיבור צמדת האמת המתוקנה וצמדת השקר המקולקלה, כי חז"ל החמירו בזה מאד וקלקלה מצוי מאד והפסדיה עלומים. והנה שינוי הדיבור מאמתת המדובר בשם שקר יקרא, וגנות השקר אינו בשביל המרמה שבו שמשמש צסקרו בשביל ריוח המקווה לו צרמותו את רעבו, אלא אף השינוי שאינו משמש לגורם של אונאה, צסיפור דברים של מה צכך, בשם שקר יכונה, וצכלל עון השקר הוא, וכמו שאמרו צ"מ כ"ג צ', צבני תלת מילי עידי רצן דמשנו צמיליכו צמסכתא כו', הנה הותר הדבר רק משום שכאן הגדת האמת יש צו מן הגנות ונצחר כאן השינוי והגליזה מן האמת, אצל דדברים אחרים כיונא צבן אף שכן דברים של מה צכך ואינו גורם צסקרו שום הטעה לחצרו צכלל שקר הוא.

וכבר הפליגו חכמים דדבר צפי חלק ל"ז א', א"ל הבוא מרצן כו' דאי הוו יבני לי כל חללי דעלמא לא הוב משני דצוריי. זימנא חדא איקלעי לבהוא אחרא וקושטא שמי' ולא הוו משני דיצורייכו ולא הוב מיית איניש מהתם צלא זימני נסובי אסתא מנהון והוו לי תרתין צנין מינה זימא חד הוב יתצא דציתבו וקא חייפא רישה איתי שיצצתא טרפא אדשא צבר לאו אורח ארעא אמר לה ליחא ככא שכיצו לי תרתין צנין כו', הרי שינוי קל עונשו מיתה ר"ל.

ואמרו שם ל"ב א' כל המחליף דיבורו כאילו עובד עכו"מ כתיב ככא והייתי צעינו כמתעתע וכתיב התם הצל המה מעשה תעתועים, ומצואר דדברי יעקב אצינו ע"ה לולא שכותרו ע"פ רוב"ק ששרתה על רצקה, היה דדבר הטא שבהמירו צו כאילו עובד עכו"מ.

ואמרו שם ק"ב צ' לא ממחילתי שכן כתיב דובר שקרים ל"א לנגד עיני.

ואמרו הגיגה י"ד צ' כשאתם מגיעים לאצני שיש עבוד אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים וגו'.

ובה דמלינו צגמי ששינו דיבורם כמו שאמר עולא צ"ק י"א לא מני, הוא צכלל הני תלת מילי שהיו חוששים שאינו לפי מדת הדי"א להתרים נגד חכם פלוני, ושחששו שכחם יפגע צבן ויצוא הדבר לידי הקפדה ומלאו דרכי שלו לשנות בשביל זה. והדבר מוכרח שהרי יש כאן שאלה למה השתמטו הלא הוצת החכם להגדיל תורה ולהאדירה, ואסור

למנוע צר, ומי התיר להשתמע, וע"כ שמאל צגון הזה חששות שאדם צריך להתרחק מהן ולא להכנס צנכיונות, ואם הותר לו למשוך ידו מפלפולה של תורה כדי לשמור על מדת הזכירות והזריזות, הותר גם כן לשנות.

ואם שנאוי הוא השקר הקל שאינו פוגע צהצרו צשקרו, משנה תועבה היא במרמה שחץ שחוע לשונם דבר מרמה שכונן כזביו כדי להוליך את רעהו שולל, וקראו חז"ל לחלי הזאת גנבת דעת, ואמרו צגמי חולין ל"ד א' אסור לגנוב דעת הצריות אפילו דעתו של עובד כו"מ והאריכו שם צגמי צפרעים הרבה. וכי צרמצי"ן צפוי התורה צראשית ל"ד י"ג דאנשי שכס היו נדונים למיתה מן הדין שלא היו שומרים ז' מצוות ולא קבעו דינים זכרי חפשו את דינה ועינו אותה, ומכל מקום לא הסכים יעקב אבינו ענוהם מפני שימשו צגנבת דעת אחרי שלב אנשי שכס היה צעות צאמונתם וצישרת לצם שלא יעשו עמהם רע.

ומה עלמו פשעי נוכל שצרב שקידתו לחקות את התלמיד חכם צלצושו וצדיצורו וצחנותותיו עד שרכש לצות צני עירו לצעות צו ולהאמינו, וצבעחון זה עושה סחורה להפית כזבים לתועלתו, ולהרצות הוות למלא ביסו, וצחלקות יכסה ערמו, משים עלמו כתמים לא ידע מרמה, וכחילו כל דרכיו מישרים, הולך תמים ודובר נדק.

חזון איש - אמונה ובטחון

Hazon Ish Emunah Ubitachon linear Translation

The issue to be discussed is about
the correct trait of truth
versus the bad trait of falsehood
for our sages were extremely particular about it,
the depravity is widespread
and the damage it causes is immense.
Any deviation from the truth
in our speech
is called a lie.
Lying is to be condemned
not only because of deceit
that it is being used
in order to achieve some expected gain
at the expense of one fellow man,
but as well any change
that does not aim to cause harm,
even when telling an insignificant story
is called lying
and is included in the sin of falsehood
As it is said in Baba Metzia 23b
in these three things
the rabbis are allowed to change ones words
.about a masechet¹ etc
these were allowed
only because
telling the truth
,has an aspect of disgracing someone
,so we chose to alter ones speech
;and deviate from the truth
but in other matters
like them
even if they are insignificant
and lying about them doesn't cause
any deception to one's fellow man
is still considered lying.
The rabbis spoke harshly about it
Gemara Sanhedrin 77a
a rabbi said to him

וראוי לקבוע הדיבור
במדת האמת המתוקנה
ובמדת השקר המקולקלה
כי חז"ל החמירו בזה מאד
וקלקולה מצוי מאד
והפסדיה עצומים
והנה שינוי הדיבור
מאמתת המדובר
בשם שקר יקרא
וגנות השקר
אינו בשביל המרמה שבו
שמשמש בשקרו
בשביל ריוח המקווה לו
ברמותו את רעהו
אלא אף השינוי
שאינו משמש לגורם של אונאה
בסיפור דברים של מה בכך
בשם שקר יכונה
ובכלל עון השקר הוא
וכמו שאמרו ב"מ כ"ג ב'
בהני תלת מילי
עבידי רבנן דמשנו במיליהו
במסכתא כו'
הנה הותר הדבר
רק משום שכאן
הגדת האמת
יש בו מן הגנות
ונבחר כחן השינוי
והנליזה מן האמת
אבל בדברים אחרים
כיוצא בהן
אף שהן דברים של מה בכך
ואינו גורם בשקרו
שום הטעה לחברו
בכלל שקר הוא
וכבר הפליגו חכמים בדבר
בפ' חלק צ"ז א'
א"ל ההוא מרבנן כו'

¹ Three things: 1. did you finish a certain מסכת, anything to do with intimacy 3. is this person a good host?

חזון איש - אמונה ובטחון

if you were to give me all the treasures of the world	דאי הוו יהבי לי כל חללי דעלמא
I wouldn't deviate from the truth	לא הוה משני בדבורי
it once happened	זימנא חדא
I went to a place	איקלעי להווא אתר
,"that was called "truth	וקושטא שמי
no one would deviated from the truth	ולא הוו משני בדיבוריהו
and no one there would die	ולא הוה מוית איניש מהתם
.before his time	בלא זימני
I married a women from there	נסיבי אתתא מנהון
.and had two sons from her	והוו לי תרתין בנין מינה
One day	יומא חד
my wife was washing her hair	הוה יתבא דביתהו וקא חייפא רישה
and the neighbor came	אתאי שיבבתא
and knocked on the door	טרפא אדשא
(I thought it wasn't proper (to say	סבר לאו אורח ארעא
and so I said) she is not here)	אמר לה ליתא הכא
2 .his two sons died	שכיבו ליה תרתין בנין כו'
we see a deviation of the truth	הרי שינוי קל
.is punishable by death chas veshalom	עונשו מיתה ר"ל
Another Gemara Sanhedrin 92a	ואמרו שם צ"ב א'
whoever changes his words from truth to falsehood	כל המחליף בדיבורו
it is as if he worshipping idols	כאילו עובד עכו"מ
[by deviating) it states [Yaakov tells Rivkah ³)	כתיב הכא
I will be in his (Yitzchak) eyes like a liar	והייתי בעיניו כמתעתע
and by (idols) it states	וכתיב התם
they are like an act of falsehood	הבל המי מעשה תעתועים
we see from the Pasuk of Yaakov	ומבואר דדברי יעקב אבינו ע"ה
if not that it was permitted based on	לולא שהותרו על פי
heavenly spirit that Rivkah possessed	רוה"ק ששרתה על רבקה
it would have been considered a sin	היה בדבר חטא
that the sages related to stringently	שהחמרי בו
.as if he is worshipping idols	כאילו עובד עכו"מ
(Another gemara says (ibid 102a	ואמרו שם ק"ב
leave my presence	צא ממחיצתי
(because it says in psalms (101;7	שכן כתיב
a speaker of lies cannot abide	דובר שקרים לא יכון
.before me	לנגד עיני
It says in Gemara Hagiga 14b'	ואמרו חגיגה י"ד ב
when you reach	כשאתם מגיעים

² Whereupon the people of the town came and demanded an explanation and when he told them what happened they asked him to please leave the town, so as not to bring death to the town.

³ Rivkah told her son to go "steal" the berachot from esav by going to his father wearing esav garments to deceive Yitzchak his father and get the berachot. Yaakov who lived by the truth didn't want to do it.

חזון איש - אמונה ובטחון

to the pure marble floor
don't say water, water
.because it says hold back from lying
We see in the gemara, people that deviated
(like the story of ulla (baba kama 11a
not only from himself⁴
this is included
in the three situations⁵
as they were concerned
that it was not polite
to speak out against a sage
and that the sage might insult them
and that things would get offensive
and they found for sake of peace
.to deviate for this
It must be so
for there is a question
why did they avoid confrontation
there is an obligation upon the sage
to bring out as much torah as possible
it is prohibited to hold back resources
who permitted to avoid saying
therefore it must be
he found in such a situation
concerns that necessitated one distance himself from
so as not to put oneself in the test
if one was permitted to refrain
from engaging in Talmudic debates
in order to maintain
a measure of caution and diligence
one is also allowed to
deviate from the truth
if it is hateful
the slight lie
that doesn't harm anyone with his deceit
it is doubly abominable
purposeful deceit
speaking with a barbed tongue

לאבני שיש טהור
אל תאמרו מים מים
משום שנאמר דובר שקרים וגו'
והא דמצינו בגמרא ששנו בדבורם
כמו שאמר עולא
לא מניה
הוא בכלל
הני תלת מילי
שהיו חוששים
שאינו לפי מדת הדרך ארץ
להתריס נגד חכם פלוני
ושחששו שהחכם יפגע בהן
ויבא הדבר לידי הקפדה
ומצאו דרכי שלום
לשנות בשביל זה
והדבר מוכרח
שהרי יש כאן שאלה
למה השתמטו
הלא חובת החכם
להגדיל תורה ולהאדירה
ואסור למנוע בר
ומי התיר להשתמט
ועל כרחך
שמצא בגון הזה
חששות שאדם צריך להתרחק מהן
ולא להכנס בנסיונות
ואם הותר לו למשוך ידו
מפלפולה של תורה
כדי לשמור
על מדת הזהירות והזריזות
הותר גם
כן לשנות
ואם שנאוי הוא
השקר הקל
שאינו פוגע בחברו בשקרו
משנה תועבה היא
המרמה
שחץ שחוט לשונם

⁴ In discussion of whether one can collect debt by taking slaves from the orphans. Ulla said to Rav Nachman only from the debtor himself. When Rav Nachman left the room, Ulla said to those present, that really according to rabbi Elazar one may collect from the orphans as well.

⁵ Gemara in baba Metzia says that there are 3 scenarios a rabbi may deviate- 1) if he learnt something 2) privacy of his home 3) how a host treated him

חזון איש - אמונה ובטחון

using lies
and plots calculated
to trick one's fellow man
the sages called this illness
stealing the mind
In chullin 94a
you cant deceive the minds of the people
even idol worshippers
and the gemara there goes in length
with many details
(the ramban wrote in commentary on (berishit 34:13 י"ג בראשית ל"ד י"ג
that the people of Shechem
deserved to be put to death
according to torah law
for not observing the seven laws
and not establishing a law system
seeing they abducted dina
and violated her
and still
yaakov did not agree to them
because they used a rused
since the people of Shechem
were convinced of the honesty
and integrity
that they would not harm them
great is the sin of the
scoundrel
who in his great effort
to imitate a torah scholar
in dress, speech and movements
so as to win the hearts
of townspeople
causes them to trust him
and believe in him
and with this trust
he profits
to spew falsehood
for his own benefit
doing many bad deeds
to fill his pockets
and covering his deceitfulness with his smooth talk
presenting himself as innocent
and incapable of deceit

דבר מרמה
שכונן כזביו
כדי להוליך את רעהו שולל
וקראו חז"ל לחלי הזאת
גנבת דעת
ואמרו בגמ' חולין צ"ד.
אסור לגנוב דעת הבריות
אפילו דעתו של עובד עכו"מ
והאריכו שם בגמ'
בפרטים הרבה
וכ' הרמב"ן בפ"י התורה בראשית ל"ד י"ג
דאנשי שכם
היו נדונים למיתה
מן הדין
לא היו שומרים ז' מצוות
ולא קבעו דינים
והרי תפשו את דינה
ועינו אותה
ומכל מקום
לא הסכים יעקב אבינו עמהם
מפני ששימשו בגנבת דעת
אחרי שלב אנשי שכם
היה בטוח באמונתם
ובישרת לבם
שלא יעשו עמהם רע
ומה עצמו פשעי
נוכל
שברב שקידתו
לחקות את התלמיד חכם
בלבושו ובדיבורו ובתנועותיו
עד שרכש לבות
בני עירו
לבטוח בו
ולהאמינו
ובבטחון זה
עושה סחורה
להפיח כזבים
לתועלתו
להרבות הוות
למלא כיסו
ובחלקות יכסה ערמו
משים עצמו כתמים
לא ידע מרמה

as if his ways are straight
he walks righteous and his words truthful

וכאילו כל דרכיו מישרים
הולך תמים ודובר צדק

Rambam - how one should speak.

רמב"ם

רמב"ם הלכות דעות פרק ה

ז. תלמיד חכם לא יהא צועק וצווח בשעת דבורו כבהמות וחיות ולא יגביה קולו ביותר אלא דבורו בנחת עם כל הבריות וכשידבר בנחת יזהר שלא יתרחק עד שיראה כדברי גסי הרוח ומקדים שלום לכל האדם כדי שתהא רוחן נוחה הימנו ודן את כל האדם לכף זכות מספר בשבח חברו ולא בגנותו כלל אוהב שלום ורודף שלום אם רואה שדבריו מועילים ונשמעים אומר ואם לאו שותק כיצד לא ירצה חברו בשעת כעסו ולא ישאל לו על נדרו בשעה שנדר עד שתתקרב דעתו וינחם ולא ינחמנו בשעה שמתו מוטל לפניו מפני שהוא בהול עד שיקברו וכן כל כיוצא באלו ולא יראה לחבירו בשעת קלקלתו אלא יעלים עיניו ממנו ולא ישנה בדבורו ולא יוסיף ולא יגרע אלא בדברי שלום וכיוצא בהן כללו של דבר אינו מדבר אלא בדברי חכמה או בגמילות חסדים וכיוצא בהן ולא יספר עם אשה בשוק ואפילו היא אשתו או אחותו או בתו:

יג. משאו ומתנו של תלמיד חכם באמת ובאמונה אומר על לאו לאו ועל הן הן מדקדק על עצמו בחשבון ונותן ומוותר לאחרים כשיקח מהן ולא ידקדק עליהן ונותן דמי המקח לאלתר. ואינו נעשה לא ערב ולא קבלן ולא יבא בהרשאה (אינו) מחייב עצמו בדברי מקח וממכר במקום שלא חייבה אותו תורה כדי שיעמוד בדבורו ולא ישנהו ואם נתחייבו לו אחרים בדין מאריך ומוחל להן ומלוה וחונן ולא ירד לתוך אומנות חברו ולא יצר לאדם לעולם בחייו כללו של דבר יהיה מן הנרדפים ולא מן הרודפים מן הנעלבים ולא מן העולבים ואדם שעושה כל המעשים האלו וכיוצא בהן עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר:

The Rambam gives an outline description of what a true Talmid Hacham is. Someone who speaks softly, doesn't change his words, conducts business honestly. On such the verse states: "You are my servant, the Jewish people by which I am glorified".

peace and other similar circumstances.

The Sages (Shochar Tov, Tehillim, Perek 7) already said in the way of an analogy that lying got married to a pit. The bigger the lies became, the more the pit was married unto it. Woe unto the generation which is in such a situation! Lying has become, as if, permissible, especially among merchants – the merchants have in their hands deceptive scales, and they lie in their negotiations by saying, “Such-and-such is the value of the kushti, and such-and-such an amount they gave to me.” Not only this, but they also swear oaths falsely, and they think that this is part of industriousness and cleverness in how to make a profit. They say that someone who does not do this in these generations does not eat bread. Therefore, the bread of lies is savory to them. To the point, that because of our numerous sins, we are a shame to our neighbors. The gentiles say, “It is a known thing that Jews commit corruption, speak deviously, and there is not found in their mouths a word of truth. Woe unto us for the desecration of G-d’s name. Certainly, whoever does this does not see a sign of blessing. If he sees a brief sign of blessing, it will leave him in the middle of his days, since he made his wealth without justice. If he will experience, “The way of the wicked is successful...”, it will be wealth preserved for its owner’s demise and his end will be repulsive. In the World to Come his teeth will grate on gravel, and his descendants will seek bread, for when prohibited money becomes mixed together with permitted money, the former destroys the latter – like the story of the daughter of Nakdimon ben Gurion which is brought in the Talmud (Ketubot 66b).

The lies that the merchants tell are almost unnecessary. If he would want, he could just say, “This item costs such-and-such an amount. I cannot sell it for less.” What does the tongue of deceit give and profit him? When a sin is done for no reason, its punishment is greater, like the saying of our Sages (Taanit 7a), “What advantage is there to the speaker of gossip?” Even if he thinks he will profit greatly because of his lie, a person must distance himself from a lie – for far more than he profits, he loses relative to the truth and the severity of his wrongdoing.

Even if a person, who is a man of integrity and abundant blessing, will suffer shame and embarrassment because of his speaking the truth, he should not refrain from telling the truth, due to the severity of the sin of lying and its